

ฝรั่งเศสในเวียดนาม : สำรวจสถานภาพองค์ความรู้¹

ชนันท์ ปุณวรธนา
Ph.D.(Vietnamese history), อาจารย์,
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
E-mail: hideko26@gmail.com

159

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “ฝรั่งเศสในเวียดนาม : สำรวจสถานภาพองค์ความรู้” มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการเข้ามาของฝรั่งเศสในเวียดนาม (ค.ศ.1858-1954) ของนิสิต นักศึกษา หรือ นักวิจัยเวียดนาม ผ่านงานวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์ ที่ตีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ.1985-2010 จำนวน 63 รายการ การศึกษาพบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่สนใจศึกษาประเด็นการต่อสู้ การทำสงครามกับฝรั่งเศสมากที่สุดถึง 34 รายการ รองลงมาคือ ประเด็นวีรบุรุษ หรือ ผู้นำสำคัญๆ จำนวน 10 รายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เน้นศึกษาผู้นำโฮจิมินห์ มาเป็นอันดับหนึ่ง จำนวนมากถึง 7 รายการ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และอื่นๆ ซึ่งยังปรากฏไม่มากนัก การกระจาย

ปีที่ 19
ฉบับที่ 1
ม.ค.
-
มี.ค.
2556

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “วิทยานิพนธ์สาขาประวัติศาสตร์เวียดนาม ระหว่าง ค.ศ.1985-2010: สำรวจสถานภาพองค์ความรู้ สัมภาษณ์นักวิจัยโดย ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประเด็นของงานวิจัยในวิทยานิพนธ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึง ความหลากหลายในความสนใจของนักวิจัยเวียดนาม ในหัวข้อเรื่องฝรั่งเศสในเวียดนาม แต่การให้นำนักทำวิจัยในประเด็นการต่อสู้การทำสงครามของนักวิจัย ยิ่งสะท้อนให้เห็นคำกล่าวที่ว่าประวัติศาสตร์เวียดนามส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของการต่อสู้หรือการทำสงครามต่อต้านผู้รุกรานจากภายนอก โดยผลการสำรวจดังกล่าว จะมีส่วนช่วยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเวียดนามมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังจะช่วยให้นักวิจัยไทยทำการศึกษาไม่ซ้ำซ้อนกับผู้ที่ได้ศึกษาไว้แล้ว

คำสำคัญ: เวียดนามศึกษา, ผู้นำโขงศึกษา, การรุกรานฝรั่งเศส

French in Vietnam : The Documentary Survey

Thananan Boonwanna

Ph.D.(Vietnamese history), Lecturer,

Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

E-mail: hideko26@gmail.com

Abstract

The paper entitled “French in Vietnam : The documentary survey” reports a study of Vietnamese students and researcher body of knowledge about French’s arrival in Vietnam during 1858-1954 published during 1985-2010. The results revealed that most researchers were interested in the issue of fighting against French, found in 34 items. Only 10 items were associated with of heroes and important leaders. That out of these 10 items, seven were related to the Ho Chi Minh’s, leader whereas, other issues such as political, economic, social and educational issues etc. were also studied even in a marginal number. These issues reflected the diversity of Vietnamese researchers’ interest in French in Vietnam subject. Interestingly, the great emphasis on the issue of fighting against French clearly highlighted the battle or the war against invaders as an important part of Vietnam History. The results contribute more insights into Vietnam as well as help Thai researchers not to repeatedly investigate already studied issues.

Keywords: Vietnamese Studies, Mekong Studies,
French in vasion

บทความวิจัยชิ้นนี้แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ประเด็นหลักด้วยกัน **ประเด็นแรก** เป็นการสำรวจสถานภาพงานวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์ สาขาประวัติศาสตร์เวียดนามทั่วทั้งสามภาคในเวียดนามที่ตีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 1985-2010 โดยผลสำรวจที่ได้จะถูกนำมาจัดหมวดหมู่และจำแนก กลุ่มประเภทตามความสนใจของนิสิต นักศึกษา หรือ นักวิจัยเวียดนาม **ประเด็นที่สอง** ระเบียบวิธีวิจัยรวมถึงการใช้หลักฐาน และ **ประเด็นที่สาม** บทสรุป : การตั้งข้อสังเกตเบื้องต้น และประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้ฐาน ข้อมูลในงานวิจัยของเวียดนามของนักวิชาการไทย

ฝรั่งเศสในเวียดนาม: สถานภาพองค์ความรู้

คงไม่มีสถาบันหรือหน่วยงานใดในเวียดนาม ที่ไม่ส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษาทำวิจัยหัวข้อเรื่อง “ฝรั่งเศสในเวียดนาม” ด้วยจากการสำรวจพบ หัวข้อเรื่องดังกล่าวได้รับความสนใจจากนิสิต นักศึกษามากถึง 63 รายการ เป็นวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ณ กรุงฮานอย จำนวน 30 รายการ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ณ นครโฮจิมินห์ จำนวน 25 รายการ และมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์เว้ สังกัดมหาวิทยาลัยเว้ จำนวน 8 รายการ โดยทั้งหมดสามารถจำแนกกลุ่มประเภทของความสนใจ กล่าวคือ ด้านการต่อสู้ การทำสงคราม การเมืองการปกครอง สังคม การศึกษา เศรษฐกิจ วีรบุรุษ หรือผู้นำสำคัญ และ อื่นๆ

ด้านการต่อสู้การทำสงคราม : สำรวจพบทั้งสิ้น 34 รายการ จาก 63 รายการ หรือ คิดเป็นร้อยละ 53.98 ของวิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่องฝรั่งเศสในเวียดนาม

ความสัมพันธ์เวียดนาม-ฝรั่งเศสเริ่มก่อตัวตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 ขณะนั้นฝรั่งเศสมีเป้าหมายเพียงแค่ต้องการเผยแพร่ศาสนาคริสต์เป็นหลัก แต่ในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทางกรเวียดนามเกรงว่า

กิจกรรมของบาทหลวงดังก้าว จะเป็นภัยต่อความมั่นคงภายใน กอปรกับทัศนะเชิงลบต่อชาวตะวันตกมีมากขึ้นเมื่อจีนพ่ายแพ้ต่ออังกฤษในสงครามฝิ่น จึงดำเนินมาตรการขั้นรุนแรงทั้งจับและสั่งประหารบาทหลวงชาวต่างชาติจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทางการฝรั่งเศสใช้กำลังเข้าแทรกแซงและรุกรานเวียดนาม (Methanon, 2547, 12-14) ขณะเดียวกัน ฝรั่งเศสยังมีความต้องการยึดครองเวียดนามให้เป็นฐานกำลังสำคัญในตะวันออกไกล โดยมีเป้าหมาย คือ ภาคใต้ของจีน เพื่อแย่งชิงตลาดการค้ากับอังกฤษ และประเทศทุนนิยมอื่น ๆ ในภูมิภาคแห่งนี้ (Hà Minh Hồng, 2005, 5) โดยฝรั่งเศสเริ่มยึดเมืองท่าด่านหนึ่ง หรือ เมืองตูรานในภาคกลางใต้ในค.ศ.1858 ยึดไซ่ง่อนหรือซาตังหิ่ในภาคใต้ใต้ใน ค.ศ.1859 จากนั้นยึดสามจังหวัดทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกใต้ใน ค.ศ.1862 ภาคใต้ฝั่งตะวันตกในค.ศ.1867 และสามารถครอบครองทั่วทั้งประเทศได้ใน ค.ศ.1884 (Trần Thị Kim Nhung, 2002, 2) จากนั้นจึงดำเนินนโยบายปกครองชาวเวียดนามอย่างเบ็ดเสร็จ ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน จากนโยบายปกครองที่ไม่เป็นธรรมของผู้ปกครองฝรั่งเศส รวมถึงอีกหลายปัจจัย ผสมกับ ทัศนะเชิงลบของชาวเวียดนามส่วนใหญ่ที่มองว่าฝรั่งเศสคือ ผู้รุกรานจากภายนอก ซึ่งไม่ต่างจากจีน ส่งผลให้เกิดการลุกฮือขึ้นต่อต้านของประชาชนชาวเวียดนามทั่วทั้งสามภาคอย่างต่อเนื่อง นับแต่ก๊าวแรกที่ฝรั่งเศสเหยียบย่างเข้ามาที่ด่านหนึ่ง

การต่อต้านฝรั่งเศสปรากฏในหลากหลายรูปแบบ ทั้งสันติวิธีและใช้กำลัง (Chonchirdsin, 2544) และเกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้ง เพื่อแย่งชิงเอาเอกราชกลับคืนมา แต่ท้ายที่สุดก็ถูกฝรั่งเศสปราบอย่างหนัก จนกระทั่งใน ค.ศ.1930 เมื่อมีการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ภายใต้การนำของโฮจิมินห์ (ค.ศ.1890-1969) ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำแห่งการเผยแพร่ลัทธิมาร์กซ์-เลนินเข้าสู่เวียดนาม (Hà Minh Hồng, 2005, 76) การขับไล่ฝรั่งเศสจึงเริ่มเป็นจริงขึ้นมา เมื่อโฮจิมินห์และแนวร่วมเวียดนามสามารถประกาศ

เอกราชจากแอกของฝรั่งเศสได้ในวันที่ 2 กันยายน 1945 จากนั้นจึงสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเป็นผลสำเร็จ แต่ฝรั่งเศสไม่ยอมรับเอกราชดังกล่าว โดยพยายามกลับมาปกครองประเทศในอินโดจีนรวมทั้งเวียดนามตามเดิม โดยมีอังกฤษเป็นผู้สนับสนุน การทำสงครามระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศสระลอกใหม่จึงเริ่มต้นอีกครั้งควบคู่ไปกับการเจรจาเพื่อเตรียมการทำสงครามระยะยาวพรรคได้ตัดสินใจจัดตั้งเขตสงครามในเดือนตุลาคม ค.ศ.1945 โดยประกาศจัดตั้ง 10 เขตสงครามทั่วทั้งประเทศ เมื่อฝรั่งเศสพ่ายแพ้ที่เหวียดบักใน ค.ศ.1947 ต้นปีถัดมา ฝรั่งเศสจึงเปลี่ยนยุทธศาสตร์ทำสงครามใหม่จากเดิม “ตีเร็ว ชนะเร็ว” เป็น “ทำสงครามระยะยาว” (Nguyễn Chí Kiém, 1999, 23) เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทแห่งสงครามข้างต้น ในสายตาของชาวเวียดนามมองวาระหว่าง ค.ศ. 1945-1954 จึงเป็นช่วง 9 ปีแห่งการทำสงครามเพื่อปลดปล่อย (Chiến tranh giải phóng) เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำสงครามระยะยาวต่อไป พรรคจึงดำเนินนโยบายสร้างฐานทัพท้องถิ่น และแนวหลังร่วมทั่วทั้งประเทศ ตลอดจนสร้างกองกำลังปฏิวัติในแต่ละท้องถิ่นขึ้นมา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำสงครามประชาชน และป้องกันการแบ่งแยกผู้คนออกจากกันของฝ่ายศัตรู (ฝรั่งเศส) (Nguyễn Chí Kiém, 1999, 5)

ทั้งหมดที่กล่าวมา นับแต่ ค.ศ.1858 จนถึง ค.ศ.1954 ซึ่งเป็นช่วงที่ฝรั่งเศสก้าวเข้ามามีบทบาทอย่างไม่เป็นมิตรในหน้าประวัติศาสตร์เวียดนาม เราจึงพบงานวิจัยจำนวนมากถึง 34 รายการ ให้นำหนักการวิจัยไปที่ประเด็นการต่อสู้/ต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศสของชาวเวียดนามกลุ่มต่างๆ ตลอดจนถึงถูกนำเสนอในรายพื้นที่/ภูมิภาค เสมือนเป็นการช่วยย้ำให้เยาวชนรุ่นหลังๆ รวมทั้งชาวโลกได้รับรู้โดยทั่วกันว่า ประวัติศาสตร์เวียดนามในภาคหนึ่งจึงเป็นเรื่องของการต่อสู้ การทำสงครามกับผู้รุกรานจากภายนอก

บทบาทของประชาชนที่ต่อสู้/ต่อต้านฝรั่งเศสในรูปของขบวนการ และมิได้อยู่ในรูปของขบวนการ และถูกนำเสนอในรายพื้นที่ หรือ ภูมิภาค

ตัวอย่างวิทยานิพนธ์ที่นำเสนอภาพการต่อต้านฝรั่งเศสของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ อาทิ ผลงานของ Trinh Công Lý (1997) เน้นศึกษาบทบาทของประชาชนจังหวัดชอกตริง ที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์กบฏภาคใต้เดือนพฤศจิกายน 1940² โดยมุ่งความสำคัญไปที่การยึดพื้นที่ตำบล ฮว่าตุ้ (Hoà Tú) ของชาวชอกตริง แม้สุดท้ายจะพ่ายแพ้ให้แก่ฝ่ายฝรั่งเศสไป เพราะขาดความพร้อมและขาดการวางแผนที่ดี ผลงานของ Cao Vaên Thöüc (2005) เน้นศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของอำเภอคลองถ่าน ระหว่าง ค.ศ.1698-1945 เนื้อหาส่วนหนึ่ง ได้สะท้อนภาพประชาชนอำเภอคลองถ่าน (ภาคใต้ฝั่งตะวันตก) ร่วมกันต่อต้านฝรั่งเศสจนได้รับชัยชนะในเหตุการณ์ปฏิวัติเดือนสิงหาคม ค.ศ.1945 ส่วน Phạm Thị Huệ (2007) เน้นให้ภาพขบวนการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และประชาธิปไตยในภาคใต้ ระหว่าง ค.ศ.1936-1939 โดยมองผ่านขบวนการต่อสู้ต่างๆ อาทิ ขบวนการต่อสู้ของมวลชนภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ขบวนการ “ต้อนรับ” Justin Godard และ Jules Brevie และ ขบวนการต่อสู้ของกรรมกร และชาวนาภาคใต้ (ค.ศ.1936-1939)

บทบาทประชาชนในพื้นที่ภาคกลาง ผลงานชิ้นแรกที่สำรวจพบเป็นของ Lưu Anh Rô(2000) เน้นให้ภาพการต่อต้านฝรั่งเศสของชาวตำหนักในช่วงแรกของการเข้ามารุกรานเวียดนาม (ค.ศ.1858-1860) พบว่า ความพ่ายแพ้ช่วงแรกของฝรั่งเศสในการที่จะเอาชนะตำหนักมาจากความใจร้อนเร่งเอาชนะ กำลังน้อยและความไม่คุ้นชินกับสภาพภูมิอากาศของเวียดนาม ขณะที่ชาวตำหนักเองก็มีจิตใจเด็ดเดี่ยวรวมทั้งได้รับการสนับสนุนจาก

² เหตุการณ์กบฏหรือการก่อกบฏกลางภาคใต้ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 1940 สามารถอ่านเพิ่มเติมได้จาก Sud Chonchirdsin. (1999). The Indochinese Communist Party and the Nam Ky Uprising in Cochin China, November-December 1940” in University of London. South East Asia Research. Vol.3.No.2 (September 1999)

ราชวงศ์เหงวียน โดยเฉพาะความยืดหยุ่นในนโยบายปกครองของจักรพรรดิ ตี๋ต๊ก ส่งผลให้ชาวต่างชาติมีกำลังใจทำสงครามสวน Nguyễn Tất Thắng (2003) มุ่งศึกษาขบวนการรักชาติในจังหวัดหะตืन्ह ช่วงครึ่งหลังคริสต์ ศตวรรษที่ 19 มุ่งไปที่ขบวนการเกินเวืองในหะตืन्ह (ค.ศ.1885-1896) โดย กบฏเฮืองเค (ค.ศ.1888-1896) นับว่าเป็นเหตุการณ์รุนแรงที่สุดของขบวนการเกินเวือง แต่สุดท้ายถูกฝรั่งเศสปราบปรามอย่างหนัก นอกจากนี้ยังมีผลงาน ศึกษาบทบาทของคนพื้นเมืองเว้ที่ช่วยสนับสนุนพรรคสถาปนาและปกป้อง ระบบใหม่ (ระบอบประชาธิปไตย) เพื่อต่อต้านฝรั่งเศสในช่วงเดือน กันยายน 1945 จนถึงเดือนธันวาคม 1946 ซึ่งเป็นผลงานของ Đoàn Thị Thanh Huyền (2008) สุดท้ายเป็นผลงานของ Nguyễn Duy Trường (2009) มุ่งสะท้อนภาพความร่วมมือกันระหว่างทหารและประชาชนในเขตภาคกลาง ตอนล่าง ในการทำสงครามต่อต้านฝรั่งเศสระหว่าง ค.ศ.1945-1954 เช่น ร่วมมือสถาปนาและพัฒนาเขตปลดปล่อย (เอกราช) เพื่อใช้เป็นฐานทัพ ต่อต้านฝรั่งเศส และร่วมมือกับสมรภูมิรบเขตอื่นๆ ต่อสู้ในรูปแบบสงคราม กองโจรจนกระทั่งสามารถขับไล่ฝรั่งเศสออกไปจากเวียดนามใน ค.ศ.1954 เป็นผลสำเร็จ

ภาคเหนือ เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่ถูกใช้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อต้านฝรั่งเศส ดังตัวอย่างผลงานของ Phạm Thị Lan (2002) เน้นศึกษาเรื่องความเปลี่ยนแปลงของขบวนการรักชาติที่ต่อต้านฝรั่งเศส ในไ่บ่न्ह ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 (ค.ศ. 1873-1930) พบ ความเปลี่ยนแปลงในสองประเด็นหลัก นั่นคืออุดมการณ์ และยุทธวิธีการต่อสู้ที่เปลี่ยนไป อย่างแรก จากความพ่ายแพ้ของอุดมการณ์ รักชาติของชนชั้นศักดินา ส่งผลให้กลุ่มปัญญาชนรุ่นใหม่ รับเอาอุดมการณ์ มาร์กซ์-เลนิน เข้ามาใช้ในไ่บ่न्ह (ก่อนการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์) อย่าง ที่สอง ยุทธวิธีการต่อสู้แบบเดิมที่มักได้รับความนิยมนั้นคือ “การใช้อาวุธ” แต่ได้เปลี่ยนไปเป็นหลากหลายรูปแบบมากขึ้น ตัวอย่างผลงานของ Nguyễn Thị Ngọc Hòa (2005) มุ่งศึกษาพัฒนาการของหมู่บ้านห้วนฟูก

(Van Phú) ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสังคมในช่วงครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยเนื้อหาส่วนหนึ่งได้ให้ภาพ ชาวหมู่บ้านห้วยฟูก จังหวัดหาดง ได้เข้าร่วมกับขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสอย่างแข็งขันตลอดช่วงต้นทศวรรษ 1940 โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนการประกาศชัยชนะของโฮจิมินห์ในเดือนสิงหาคม 1945 กล่าวกันว่า ชาวหมู่บ้านห้วยฟูกสามารถก่อกบฏและยึดอำนาจได้เร็วที่สุดของจังหวัด ส่วนผลงานของ Vũ Quý Thu (2006) ช่วยสะท้อนภาพขบวนการรักชาติที่ต่อต้านฝรั่งเศสของประชาชนทานห์ฮว่า ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ค.ศ.1885-1895) นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างผลงานของ Vũ Thị Hà Phương (2008) เน้นศึกษาบทบาทของทหารและประชาชนหายฟอง-เกียนอาน ร่วมกันโจมตีสนามบิน Cát Bi (จังหวัดหายฟอง) ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของฝรั่งเศสทางภาคเหนือของอินโดจีน โดยฝ่ายฝรั่งเศสไม่ทันตั้งตัวในเหตุการณ์วันที่ 7 มีนาคม 1954

บทบาทของพรรคและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (รัฐบาลโฮจิมินห์)

วันที่ 2 กันยายน 1945 ซึ่งเป็นวันที่ประธานโฮจิมินห์อ่านคำประกาศเอกราชที่จัตุรัสบาติงห์ กรุงฮานอย และได้สถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามขึ้น แต่ฝรั่งเศสไม่ยอมรับคำประกาศดังกล่าว และพยายามจะกลับเข้ามาปกครองเวียดนามตามเดิม ส่งผลให้โฮจิมินห์ต้องตั้งศูนย์บัญชาการสู้รบในเขตภาคเหนือตลอดช่วง ค.ศ.1945-1954 จากบริบทข้างต้น ทำให้นักวิจัยจำนวนหนึ่งศึกษารูปแบบการต่อสู้/ทำสงครามกับฝรั่งเศสภายใต้บทบาทของพรรคและรัฐบาลโฮจิมินห์ อาทิ ผลงานของ Đinh Thu Xuân (1993) เน้นศึกษาประวัติศาสตร์หน่วยงานผลิตอาวุธในภาคใต้ช่วงต่อต้านฝรั่งเศส (ค.ศ.1945-1954) ซึ่งถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการเตรียมความพร้อมในเรื่องอาวุธยุทธโปกรณ์เพื่อทำสงครามระยะยาวกับฝรั่งเศสของรัฐบาล ผลงานของ Hồ Sơn Đai (1995 และ 2001) มีด้วยกันสองเล่ม เล่มแรก เน้นศึกษาถึงความสำคัญของการสร้างฐานการปฏิวัติเพื่อ

ต่อต้านฝรั่งเศสในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งตะวันออกระหว่าง ค.ศ.1945-1954 ส่วน
เล่มที่สอง ยังคงเน้นศึกษาบทบาทของพรรคในการสร้างกองกำลังติดอาวุธ
ในพื้นที่ภาคใต้ของเวียดนามเพื่อต่อต้านฝรั่งเศสระหว่าง ค.ศ.1945-1954
ส่วนงานของ Nguyễn Văn Sơn (1996) เน้นศึกษาการต่อสู้ทางการทูต
ระหว่างเวียดนามและฝรั่งเศสช่วง ค.ศ.1945-1954 โดยการต่อสู้ทางการทูต
ระหว่างสองชนชาติปรากฏในรูปของการจัดประชุมและการนั่งโต๊ะเจรจาใน
เวทีต่างๆ นอกจากนี้แล้ว วิธีทางการทูตยังมีส่วนช่วยให้เวียดนามได้รับ
เสียงสนับสนุนจากนานาประเทศ ไม่เว้นแม้แต่ปัญญาชนหัวก้าวหน้าชาว
ฝรั่งเศส

ตัวอย่างผลงานวิจัยของ Phạm Thanh Hải (2001) เน้นศึกษา การชี้
นำของพรรคและรัฐบาลในการจัดตั้งกองกำลังตำรวจประชาชน โดยหน้าที่
หลักๆ ของหน่วยงานดังกล่าวคือปราบปรามกลุ่มต่อต้านการปฏิวัติ รวมทั้ง
ปกป้องพรรคและประชาชนอย่างแข็งขัน นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพกิจกรรม
การเคลื่อนไหวที่สำคัญๆ ของหน่วยงานตำรวจประชาชนในช่วง 1 ปีแรก
(ค.ศ.1945-1946) ที่ทำสงครามกับฝรั่งเศส ขณะที่ Nguyễn Thị Hoa
Phượng (2001) ได้รับอิทธิพลจากงานวิจัยของ Hồ Sơn Đai เขาจึงเน้น
ศึกษาการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธในไซ่ง่อนและในจังหวัดต่างๆ ทางภาคใต้
ของเวียดนามในช่วงเกือบ 20 ปี โดยกิจกรรมการเคลื่อนไหวของหน่วยงาน
จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์การรุกรานของฝรั่งเศส ณ ขณะนั้นและอยู่ภายใต้
การชี้แนะของพรรค ส่วน Trần Thị Rôi (2003) เน้นศึกษาการจัดตั้งหน่วยงาน
บริหารประเทศของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (ค.ศ.1945-
1954) เป็นต้น

Phan Sỹ Phúc (2006) เน้นศึกษาขบวนการมุ่งลงใต้ (Phong trào
Nam tiến) ซึ่งเป็นขบวนการมวลชนถูกจัดตั้งขึ้นในภาคเหนือ ภาคกลาง
รวมทั้งเรียกร้องให้ชาวเวียดนามที่อยู่นอกประเทศเข้าร่วม ภายใต้การชี้
นำของโฮจิมินห์ รัฐบาลและคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน โดยมี
เป้าหมายคือให้มวลชนเคลื่อนไหวลงใต้ เพื่อช่วยภาคใต้ทำสงครามกับ

ฝรั่งเศส ขบวนการดังกล่าวช่วยยืนยันคำกล่าวที่ว่า “เหนือ กลาง ใต้ คือ บ้านหลังเดียว” ส่วน Nguyễn Việt Hùng (2009) เน้นศึกษาความเป็นมาและกิจกรรมของกองกำลังยูวชนจู่โจมในช่วง 4 ปีหลัง(ค.ศ.1950-1954) ของการทำสงครามกับฝรั่งเศส พบว่า กองกำลังยูวชนจู่โจมเป็นหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งโดยพรรคและโฮจิมินห์ โดยจะคัดเลือกยูวชนชาย-หญิงที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี ในเขตภาคเหนือ เข้ามาฝึกฝนให้เป็นกองกำลังเสริมและเข้าร่วมในยุทธวิธีครั้งใหญ่ๆ ตามแนวชายแดนทางภาคเหนือตลอดช่วง ค.ศ.1950-1953 และยังมีส่วนเข้าร่วมสงครามครั้งสุดท้ายที่เดียนเบียนฟูใน ค.ศ.1954

อย่างไรก็ตาม การปฏิวัติมิใช่เรื่องของการใช้กำลังเพียงอย่างเดียวแต่พรรคยังใช้สื่อหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้อีกทางหนึ่งด้วย ดังที่ เจืองจิ้นห์/เตื่องจิ้นห์(Truong Chinh) กล่าวว่า “การปฏิวัติเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่มีหนังสือพิมพ์เพื่อการปฏิวัติ” หรือ “หนังสือพิมพ์ มีศักยภาพมากพอในการ “เปิดหูเปิดตา” เป็นต้น ตัวอย่างงานวิจัยที่เน้นศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์มวลชนในช่วงทำสงครามกับฝรั่งเศส (ค.ศ.1938-1939) เป็นผลงานของ Trần Thị Thủy (2010) เขาพบว่า หนังสือพิมพ์มวลชนเป็นผลผลิตของพรรค ที่ตีพิมพ์ในไซ่ง่อน เนื้อหาสะท้อนถึงการขึ้น มาติ นโยบายต่างๆ ของพรรค ปัญหาสังคมและมีส่วนชี้นำการเรียกร้องเสรีภาพ ประชาธิปไตย เรียกร้องให้มีการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน หมายถึง กลุ่มชาวนาและกรรมกรให้ดีขึ้น

บทบาทของกลุ่มปัญญาชนเวียดนาม

โฮจิมินห์กล่าวว่า การปฏิวัติในเวียดนามจะบังเกิดผลสำเร็จได้ต้องได้กำลังประสานกันจากบุคคลคน 3 กลุ่ม อันได้แก่ กรรมกร ชาวนา และปัญญาชน และโดยเฉพาะเน้นย้ำถึงความสำคัญของคนกลุ่มหลังว่า “ปัญญาชนเป็นกลุ่มคนที่มีคุณค่าของชาติ หากไม่มีปัญญาชนร่วมมือกับกรรมกรและชาวนาแล้ว การปฏิวัติ การสร้างประเทศเวียดนามใหม่คงจะไม่เป็นผลสำเร็จลงได้” (Hồ Sơn Diệp, 2002, 127) เพื่อให้เห็นภาพการมีส่วนร่วมของทุกชนชั้น

รอบด้าน เราจึงพบงานวิจัยจำนวนหนึ่งเน้นศึกษารูปแบบการต่อต้านฝรั่งเศสของกลุ่มปัญญาชน อาทิ ผลงานของ Trần Thị Kim Nhung (2002) เน้นศึกษาทัศนนะ/การหาทางออกให้กับประเทศของกลุ่มปัญญาชนภาคใต้ในยุคแรกๆ ที่ฝรั่งเศสเข้ามารุกราน (ค.ศ.1858-1884) โดยมองผ่านปัญญาชนแห่งยุค อาทิ เห่งวียน ดิ่งห์ เจี้ยว ฟานทานห์ซ่าน เห่งวียนธง และเตี๋ยวินห์กีพบว่า ทั้งสี่ท่านมีอุดมการณ์ร่วมกัน นั่นคือ ขับไล่ผู้รุกราน แย่งชิงเอกราชกลับคืนมาสู่ประเทศชาติ แต่แตกต่างกันแง่ปฏิบัติ โดยห่งวียน ดิ่งห์ เจี้ยวเลือกปฏิบัติตามจารีตเดิมคือ การต่อสู้ ขณะที่ฟานทานห์ซ่าน ปฏิเสธวิธีดังกล่าวและสนับสนุนให้เปิดประเทศ ส่วนสองท่านหลังมุ่งเน้นการปฏิรูปประเทศเป็นหลัก แต่แตกต่างกันแง่ของวิธีการ ส่วน Hồ Sơn Diệp (2002) เน้นศึกษาบทบาทของปัญญาชนภาคใต้ในสงครามต่อต้านฝรั่งเศสเกือบ 2 ทศวรรษ (ค.ศ.1945-1954) คนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตในยุคอาณานิคม พวกเขาเคลื่อนไหวต่อต้านฝรั่งเศสหลากหลายรูปแบบ เช่น การออกแถลงการณ์ต่อต้านของกลุ่มปัญญาชน จัดประชุมหรือ จัดประท้วงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเข้าร่วมกับแนวร่วมต่างๆ เพื่อทำสงครามกองโจร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงปัญญาชนเวียดนามในภาพรวม (ไม่ระบุภูมิภาค) โดยมุ่งสะท้อนภาพปัญญาชนได้แสดงบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือพรรคและรัฐบาลในช่วงต่อต้านฝรั่งเศส (ค.ศ.1945-1954) อย่างน้อย 3 ประเด็นหลัก คือ 1) เข้าร่วมในสงคราม 2) พัฒนาเศรษฐกิจ 3) ช่วยเหลืองานด้านวัฒนธรรมการศึกษาและการพยาบาล โดยเป็นผลงานวิจัยของ Nguyễn Thị Như (2005)

บทบาทของกลุ่มอื่นๆ

ยังมีงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่พยายามจะดึงภาพการมีส่วนร่วมในพื้นที่การต่อสู้ของกลุ่มบุคคล หรือองค์กรอื่นๆ ให้รอบด้านมากยิ่งขึ้น ผลงานของ Lê Hữu Phức (1992) มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์ยุคโกนด้าว (ค.ศ.1862-1930) ที่โกนด้าวจะคุ่มขังนักโทษทางการเมืองจากหลายเหตุการณ์ เช่น

ผู้เข้าร่วมก่อจลาจลในเหตุการณ์ต่างๆ และถูกจับได้ อาทิ เข้าร่วมขบวนการ เกินเวียง ดงชู ต่งกินท์เหี้ยถูก ชุยเติน การจลาจลที่เว้ และไท่เหิงเวียน เป็นต้น เขากล่าวว่า นักโทษที่นี้ได้ร่วมกันต่อต้านฝรั่งเศสในสองช่วงเวลา คือช่วง ค.ศ.1862-1908 และ ช่วง ค.ศ.1908-1930 เป้าหมายสำคัญ กล่าวคือ เพื่อให้ได้รับการปลดปล่อย แต่ที่น่าสนใจกว่านั้น คือ นักโทษที่ถูก ค่อมซังหลายท่านเมื่อได้รับการปลดปล่อยออกมา ภายหลังได้กลายมาเป็น ผู้เผยแพร่อุดมการณ์ใหม่ๆ ให้กับขบวนการรักชาติของเวียดนาม อย่างไรก็ตาม การสร้างเครือข่ายหรือสร้างความสัมพันธ์กับต่างชาติเป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่ขบวนการรักชาติที่เคลื่อนไหวก่อนการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขอความช่วยเหลือจากจีนและญี่ปุ่น การสร้างความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสและสหภาพโซเวียต ตลอดจนการเข้ามาเคลื่อนไหวใน แผ่นดินสยามของสมาคมยูวชนปฏิวัติของโฮจิมินห์ ในช่วง ค.ศ.1927-1929 ผลงานวิจัยที่นำเสนอภาพเหล่านี้เป็นของ Trần Thanh Nhàn (2003 และ 2007) ทั้งสองเล่ม โดยเล่มแรกเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาโทใช้ชื่อว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรรักชาติเวียดนามกับต่างชาติช่วงต้นคริสต์ ศตวรรษที่ 20 (ศึกษาผ่านสมาคมชุยเติน และเวียดนามกวางฟุกไห่หรือ สมาคมพื้นฟูเวียดนาม) ส่วนเล่มที่สอง วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกใช้ชื่อว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรรักชาติและการปฏิวัติเวียดนามกับต่างชาติ กรณีตัวอย่างผลงานของ Ngô Quốc Đông (2010) เน้นศึกษาขบวนการ ตาฮอลิกในสงครามต่อสู้ฝรั่งเศสในภาคใต้ (1945-1954) พบรูปแบบการต่อสู้ ที่โดดเด่น อาทิ ประณามการก่ออาชญากรรมของฝรั่งเศสที่มีต่อชาวคริสต์ และชาวเวียดนาม ประณามการกลับมาเป็นรัฐบาล “หุ่นเชิด” ของบ่าวต่างชาติ สนับสนุนรัฐบาลโฮจิมินห์ต่อต้านฝรั่งเศส รวมถึงการต่อสู้ในรูปแบบเปิดเผย และไม่เปิดเผย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ในประเด็นบทบาทของประชาชนที่ต่อสู้/ต่อต้านฝรั่งเศส ในรูปของขบวนการ และมีได้อยู่ในรูปของขบวนการ และถูกนำเสนอใน รายงานที่หรือภูมิภาคนั้น ในวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่จะวางโครงเรื่อง (Plot) ที่

สร้างให้ฝรั่งเศสกลายเป็นผู้รั้งในประวัติศาสตร์เวียดนาม ขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามที่เริ่มปรากฏภายใน ค.ศ.1930 ได้กลายเป็นวีรบุรุษผู้กอบกู้ชาติไปทันที ซึ่งไม่ต่างอะไรมากนักกับการวางโครงเรื่องในงานวิจัยที่ศึกษาหัวข้อเรื่องสหรัฐอเมริกาในเวียดนาม (ดูเพิ่มใน Boonwana, 2555) อาทิ **ประเด็นแรก**: จะต้องกล่าวถึงลักษณะเด่นทางกายภาพของแต่ละพื้นที่ภูมิหลัง จารีตการต่อต้านผู้รุกรานในรูปแบบต่างๆ ของผู้คนในพื้นที่ ก่อนการเข้ามาของฝรั่งเศส การนำเสนอเช่นนี้ก็เพื่อสะท้อนให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ อันเป็นเหตุจูงใจให้ฝรั่งเศสเข้ามาจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติของเวียดนาม จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชาวเวียดนามต้องลุกขึ้นสู้ ขณะที่การให้ภาพภูมิหลังและจารีตการต่อต้านผู้รุกราน ก็เป็นอีกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นมรดกทางวัฒนธรรมอันหนึ่งที่บรรพบุรุษให้ไว้ นั่นคือ “การต่อต้านผู้รุกราน” นี้คือ “รากเหง้า” ของพื้นฐานลัทธิชาตินิยมในเวียดนาม และนี่เองที่ทำให้นักวิชาการต่างชาติมองเวียดนามว่ามีสำนึกทางประวัติศาสตร์สูง ขณะที่การเข้ามาของฝรั่งเศสจะต้องถูกกำหนดให้นำเสนอใน **ประเด็นที่สอง** : นโยบายไม่เป็นธรรมของอาณานิคมฝรั่งเศสที่ส่งผลให้ต้องเกิดการขั้่นนำมวลชนโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม **ประเด็นที่สาม** : กิจกรรมการต่อสู้ปรากฏในรูปแบบใดบ้าง และ **ประการสุดท้าย** : ที่นักวิจัยทุกคนต้องดึงออกมาให้ได้ นั่นคือ บทเรียนที่ได้จากการศึกษาวิจัย หมายถึง งานวิจัยเหล่านั้นย่อมจะมีส่วนช่วยชี้แนะถึงข้อผิดพลาดในอดีต เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข หรือ นำมาเป็นบทเรียนให้แก่การปฏิบัติสังคมนิยมในปัจจุบันได้อย่างไร

วีรบุรุษหรือผู้นำสำคัญ

งานวิจัยที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษบทบาทวีรบุรุษ หรือผู้นำสำคัญๆ ในประวัติศาสตร์เวียดนาม จากการสำรวจพบถึง 10 รายการ (จาก 63 รายการ) ในจำนวนนี้ เน้นศึกษบทบาทของโฮจิมินห์ถึง 7 รายการ ส่วนบุคคลอื่นๆ อาทิ โตนดึกทั้ง ฟานโบยโจว และเหงวียนอานนินห์ พบเพียงอย่างละ 1

รายการ ตัวอย่างผลงาน Pham Xanh (1989) เป็นผลงานวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์รุ่นแรกๆ ที่เริ่มศึกษาเกี่ยวกับผู้นำโฮจิมินห์ โดยเขาใช้ชื่อผลงานว่า เหนงเวียนอายัยกัวกกับการเผยแพร่ลัทธิมาร์กซ์-เลนินในเวียดนาม (ค.ศ.1921-1930) พบว่า จุดเริ่มต้นมาจาก “ลัทธิรักชาติ” ในตัวโฮจิมินห์ ต่อมา การค้นหาแนวทางกู้ชาติของเขาจึงนำมาสู่การรับเอาลัทธิมาร์กซ์-เลนิน โดยโฮจิมินห์ได้นำเอาทั้งทฤษฎี (มาร์กซ์-เลนิน) และการปฏิบัติ มาเผยแพร่ยัง 4 ดินแดน ได้แก่ ฝรั่งเศส โซเวียต กวางโจว(จีน) และภาคอีสานของไทย (แตกต่างกันในแง่ของวิธีการ และผลลัพธ์ที่ได้ก็แตกต่างกัน) ก่อนที่ลัทธิดังกล่าว จะเข้าสู่สังคมเวียดนามอย่างเป็นทางการนั่นคือมีการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นใน ค.ศ.1930 ส่วนผลงาน Bùi Đình Phong (1993) เน้นศึกษาบทบาทของโฮจิมินห์กับการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในเวียดนามก่อน ค.ศ.1954 โดยสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวของโฮจิมินห์คือจุดเริ่มต้นของการสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรม นั่นคือ การปลูกฝังลูกๆให้รักการอ่าน เขาจึงต่อต้านนโยบายฝรั่งเศสที่พยายามทำให้คนเวียดนามโง่เขลา โดยวัฒนธรรมใหม่ที่โฮจิมินห์สร้างขึ้นมาคือ การศึกษา (ส่งเสริมให้รักการอ่าน) และใช้ตัวอักษร กวักหือ รวมถึงส่งเสริมการประพฤติตนให้มีคุณธรรมและสร้างแบบแผนที่ดีในการใช้ชีวิต อย่างไรก็ตาม 16 ปีให้หลังได้ปรากฏมีผลงานวิจัยที่ศึกษาต่อยอดผลงานของ Bùi Đình Phong ดังข้างต้น เจ้าของผลงานคือ Cao Thị Thu Trà (2009) ในชื่อเรื่อง โฮจิมินห์กับการสร้างวัฒนธรรมเวียดนามใหม่ตามแนวทางสังคมนิยม งานวิจัยชิ้นดังกล่าวเท่ากับเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงคุณูปการของโฮจิมินห์ในฐานะผู้ชี้นำการสร้างวัฒนธรรมใหม่ (การสร้างคนใหม่ การศึกษาใหม่ การสร้างแบบแผนชีวิตใหม่ ฯลฯ) ท่ามกลางบริบททางการเมืองในเวียดนามที่กำลังเปลี่ยนแปลง

ตัวอย่าง ผลงานของ Trần Thị Quang Hoa (2002) ที่ยกย่องโฮจิมินห์ในด้านอุดมการณ์หรือแนวคิดของเขา โดยพยายามจะสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทแนวคิดหรืออุดมการณ์ของโฮจิมินห์ที่สามารถเชื่อมโยงให้เข้ากับความสัมพันธ์ด้านต่างๆ ระหว่างพรรคและประชาชนตลอดระยะเวลา 14 ปี

(ค.ศ.1930-1954) หรือหลังการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จนถึงชัยชนะที่
เตียนเบียนฟู Trần Thị Mai Thanh (2005) ที่พยายามจะสะท้อนบทบาท
ของโฮจิมินห์กับการแก้ไขปัญหาความปรองดองระหว่างผู้ที่นับถือศาสนา
คริสต์นิกายคาทอลิกและผู้ที่ไม่นับถือ ในจังหวัดต่างๆ ทางภาคเหนือของ
เวียดนาม ในช่วงทำสงครามกับฝรั่งเศส (ค.ศ.1945-1954) นอกจากนี้แล้ว
ยังมีงานวิจัยที่เน้นศึกษาถึงภูมิหลัง กิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมือง
ของโฮจิมินห์ในวัยหนุ่มที่ภาคกลางและภาคใต้ ตลอดจนความสัมพันธ์
ระหว่างโฮจิมินห์กับปัญญาชนในระบอบศักดินาแห่งยุค อาทิ ฟานโบ้ยโจว
ฟานจู้ตริन्ह เตรี้นก๊วยก๊าบ ตังไท่เกิน และคนอื่นๆ ขณะที่ยังใช้ชื่อว่า
“เหงวียนเตี๊ตทานห์” และก่อนที่เขาจะตัดสินใจเดินทางออกนอกประเทศใน
ค.ศ.1911 อันเป็นผลงานของ Nguyễn Thị Thanh Huyền (2008) และ
Huỳnh Bá Lộc (2010)

อย่างไรก็ดี ผลงานวิจัยของ Phạm Dương Mỹ Thu Huyền (2001)
เน้นศึกษาบทบาทของโตนด๊กห่ง (Tôn Đức Thắng) กับขบวนการกรรมกร
ในไซ่ง่อน (ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึง ค.ศ.1930) โดยสะท้อนให้เห็นว่า
โตนด๊กห่ง คือ นักรักชาติผู้ยิ่งใหญ่และเป็นทีภาคภูมิของกรรมกรทั่วทั้ง
ประเทศและโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมกรในโฮจิมินห์ และเขาคือผู้นำยุคแรกๆ
ที่นำเอาลัทธิมาร์กซ์-เลนินมาเผยแพร่ยังขบวนการกรรมกรในเวียดนาม ส่วน
Trần Anh Tuấn (2009) เน้นศึกษาอุดมการณ์ด้านการทหารของฟานโบ้ยโจว
โดยสะท้อนให้เห็นถึงทัศนะของฟานโบ้ยโจวที่ให้ความสำคัญในการใช้กำลัง
และการใช้อาวุธต่อต้านฝรั่งเศส เพื่อให้ได้รับเอกราชและสร้างเวียดนามขึ้น
มาใหม่ ซึ่งทัศนะของเขานั้นคือความเชื่อมั่นจารีตการต่อสู้ในยุคโบราณของ
บรรพบุรุษชาวเวียดนาม แม้ว่าวิธีการดังกล่าว จะไม่เป็นผลสำเร็จแต่ก็ได้ให้
บทเรียนแก่นักรักชาติรุ่นหลังๆ ที่จะค้นหาหนทางเอาชนะฝรั่งเศสในรูปแบบ
ใหม่ต่อไป และสุดท้ายเป็นตัวอย่างผลงานของ Nguyễn Văn Gia Thụy
(2009) เน้นศึกษาคุณูปการและบทบาทของ เหงวียนอานนินห์ (Nguyễn An
Ninh) ที่มีต่อขบวนการรักชาติและการปฏิวัติในเวียดนามตลอดระยะเวลา

21 ปี (ค.ศ.1922-1943) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นผู้นำของเขาในการเผยแพร่อุดมการณ์ทุนนิยมประชาธิปไตย และอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ของมาร์กซ์-เลนินในเวียดนาม รวมถึงการสร้างเกียรติภูมิของพรรคคอมมิวนิสต์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่มวลชน

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในบรรดางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำคนสำคัญนั้น โดยมากมักให้น้ำหนักความสนใจศึกษาเรื่องของโฮจิมินห์มาเป็นอันดับหนึ่ง อันที่จริงแล้วงานศึกษาเกี่ยวกับโฮจิมินห์ มิได้ปรากฏอยู่ในรูปงานวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์เพียงอย่างเดียว แต่ยังถูกนำเสนอในหลากหลายมิติ Huynh Bá Lộc (2010, 3) ยังกล่าวด้วยว่า “ ตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา การทำวิจัยเกี่ยวกับประธานโฮจิมินห์เสมือนเป็นหนึ่งในหน้าที่ที่สำคัญของแต่ละหน่วยงาน เริ่มตั้งแต่ส่วนกลางไล่ไปจนถึงระดับท้องถิ่น ปัจจุบัน มีผลงานวิจัยทั้งในและนอกประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับท่านโฮจิมินห์หลากหลายประเด็น ตั้งแต่เรื่องอุดมการณ์ไปจนถึงเรื่องราวในชีวิตส่วนตัว ผลงานและหน้าที่ ตลอดจนถึงความสัมพันธ์ของโฮจิมินห์กับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ และปฏิสัมพันธ์ของท่านกับคนทุกระดับชั้นในสังคมเวียดนาม” เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี คำกล่าวของเขาสะท้อนความน่าจะเป็นได้อย่างหนึ่งว่า หากเป็นเพียงหน้าที่ของทุกหน่วยงานจำเป็นต้องศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม หรืออาจเป็นความสนใจส่วนตัวของนักวิจัยที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับวีรบุรุษหรือมหาบุรุษท่านนี้ ให้ลุ่มลึกรอบด้านยิ่งขึ้นไปอีกหรือไม่นั้น ฉะนั้นแล้ว หัวข้อเรื่องเกี่ยวกับโฮจิมินห์ อาจยังมีแนวโน้มที่จะครองความสนใจให้นักวิจัยเวียดนามศึกษาต่อไปเรื่อยๆ ขณะเดียวกัน การนำเอาทฤษฎีมหาบุรุษมาใช้อธิบายการกระทำของตัวบุคคลว่ามีผลต่อปรากฏการณ์ใหญ่ๆ ในประวัติศาสตร์เวียดนาม ยังคงจะมีพลังที่สั่นคลอนยากในประวัติศาสตร์เวียดนาม

การเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองของฝรั่งเศสในเวียดนาม ไม่ใช่เพียงแค่สามารถควบคุม

พื้นที่ทางกายภาพของเวียดนามได้เท่านั้น แต่การจะรักษาสถานะเช่นนี้ให้ได้ยาวนาน ฝรั่งเศสจำต้องพยายามควบคุมพื้นที่ทางความคิดของชาวเวียดนามให้ได้เช่นกัน เพื่อเป็นการสร้างความชอบธรรมในการปกครอง ขณะเดียวกันก็เพื่อขจัดปัญหาการต่อต้านฝรั่งเศสที่จะตามมา ฝรั่งเศสจึงได้ร่วมมือกับชาวพื้นเมืองจำนวนหนึ่งจัดตั้งหน่วยงานทางวัฒนธรรมขึ้นในเขตภาคเหนือของเวียดนาม โดยใช้ชื่อว่า สมาคมค้ายี่เต๋ยหนัด๊ก (Hội Khai trí tiến đức) สมาคมดังกล่าว ได้กลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองให้ฝรั่งเศสใช้โฆษณาชวนเชื่อถึงความทันสมัย วัฒนธรรมฝรั่งเศส ความสำคัญของการเป็นเมืองแม่ของฝรั่งเศส ผ่านหน่วยงานย่อยๆ ของสมาคม ยาวนานถึง 26 ปี (ค.ศ.1919-1945) และยุติบทบาทลงอย่างเป็นทางการ เมื่อเกิดการปฏิวัติในเดือนสิงหาคม 1945 ผลงานวิจัยข้างต้นเป็นของ Nguyễn Lan Dung (2008) โดยเน้นศึกษาบทบาทของสมาคมเฉพาะช่วง 6 ปีแรก (ค.ศ.1919-1925) ที่ดำเนินกิจกรรมเท่านั้น ส่วนผลงานของ Nguyễn Duy Phương (2009) มุ่งสะท้อนภาพนครตำแหน่งในช่วงฝรั่งเศสปกครอง (ค.ศ.1888-1945) โดยเขากล่าวว่า ฝรั่งเศสพยายามจะเปลี่ยนตำแหน่งให้กลายเป็นฐานทัพทางทหาร เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ทันสมัยตามแบบโลกตะวันตก ทำให้ตำแหน่งเกิดความเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติ อันได้แก่ มีลักษณะความเป็นเมืองที่ทันสมัย เศรษฐกิจมีความคึกคักทั้งทางด้านการค้าและการบริการ ขณะที่ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็มาพร้อมกับ วัฒนธรรม ประเพณี และอารยธรรมตะวันตก ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ตั้งใจทบทวนวิจัยคล้ายกับงานข้างต้น เพียงเปลี่ยนพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นผลงานวิจัยของ Nguyễn Hoàng Chi (2010) มุ่งศึกษากระบวนการความเป็นเมืองของฮานอยในช่วงฝรั่งเศสปกครอง (ค.ศ.1885-1945) เขากล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า กระบวนการความเป็นเมืองของฮานอยเกิดขึ้นจากนโยบายปกครองของฝรั่งเศสที่ต้องการเนรมิตให้ฮานอยกลายเป็น “นครหลวงของสหพันธอินโดจีน” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นศูนย์กลางของทุกๆ ด้าน เพื่อดึงดูดความสนใจให้ชาวฝรั่งเศสเข้ามาอยู่อาศัยในฮานอยระยะยาว รัฐบาล

อาณานิคมจึงได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นมากมาย ซึ่งจะมีส่วนทำให้
ฮานอยกลายเป็นเมืองขึ้นมา และนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางด้าน
เศรษฐกิจแบบทุนนิยมในเวลาต่อมา

ด้านเศรษฐกิจ

การปกครองของอาณานิคมฝรั่งเศสในเวียดนามส่งผลกระทบต่อระบบ
เศรษฐกิจในเวียดนามอย่างไรบ้าง ได้มีผู้สนใจศึกษาประเด็นนี้อยู่จำนวน
หนึ่ง ดังตัวอย่างผลงานของ Nguyễn Thùy Dương (1998) เน้นศึกษา
เศรษฐกิจของท่าเตียน - หักซ์ฮา (ปัจจุบันคือจังหวัดเกียนซางและมีชื่อเสียง
ในเรื่องแหล่งจับปลาและปลูกข้าวที่ใหญ่สุด) ช่วงเวลา 72 ปี (ค.ศ.1867-1939)
ที่ฝรั่งเศสปกครอง โดยให้ภาพได้น่าสนใจว่าเมื่อฝรั่งเศสเข้ามาบริหารจัดการ
ท่าเตียน-หักซ์ฮา ส่งผลให้พื้นที่แห่งนี้ กลายเป็นแหล่งปลูกข้าวที่มีขนาดใหญ่
เป็นอันดับต้นๆ ในภาคใต้ของเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ข้าวและพริกไทย”
กลายเป็นสินค้าการเกษตรที่ส่งออกในปริมาณมากที่สุดผ่านท่าเรือไซ่ง่อน
ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมในครัวเรือนและด้านอื่นๆ ก็เกิดความเปลี่ยนแปลง
ไม่แพ้กัน แต่ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองต่อนโยบายจัดการทรัพยากรในประเทศ
อาณานิคมของฝรั่งเศสเท่านั้น Trần Thị Mai (1998) ซึ่งน่าจะได้รับอิทธิพล
จากการตั้งโจทย์ปัญหางานวิจัยข้างต้น เธอเพียงเปลี่ยนพื้นที่การศึกษาไป
เป็นที่จังหวัดชอกตรังตลอดช่วงเวลา 78 ปี (ค.ศ.1867-1945) ที่ฝรั่งเศส
ปกครอง โดยเน้นสะท้อนภาพกิจกรรมการผลิตภาคการเกษตรและการส่ง
ออกข้าวตามวัตถุประสงค์ของฝรั่งเศสที่ต้องการเปลี่ยนให้ภาคใต้กลายเป็น
“อาณานิคมเพื่อการส่งออก”

ส่วนตัวอย่างผลงานของ Phạm Thị Kim Thanh (2001) เน้นศึกษา
อุตสาหกรรม - การพาณิชย์(การค้า)ในฮานอยช่วงฝรั่งเศสปกครองชั่วคราว
(กันยายน 1947 ถึง เดือนตุลาคม 1954) โดยสะท้อนให้เห็นว่าบทบาทใน
การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของฮานอย ณ เวลานั้นค่อนข้างซบเซาและ
ไม่โดดเด่นเช่นในอดีต เนื่องจากสถานการณ์แห่งสงคราม ขณะที่ภาคการ

บริการ อันได้แก่ การโรงแรม และแหล่งสถานบันเทิงต่างๆ พัฒนาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อสนองตอบความบันเทิงให้แก่ชาวยุโรป ทหารฝรั่งเศส และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลบ่าวต่าย ที่มาทำสงครามเท่านั้น ขณะที่ผลงานของ Nguyễn Chí Kiém (1999) ได้ตั้งโจทย์งานวิจัยคล้ายกับงานข้างต้นโดยเน้นศึกษาพัฒนาการภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม-การพาณิชย์ และด้านการคมนาคมขนส่ง ในเขตปลดปล่อย Liên Khu V³ ภายใต้การนำของพรรคและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ได้ดำเนินไปเช่นไรท่ามกลางบริบทแห่งสงครามระหว่าง ค.ศ.1945-1954 ซึ่งพบว่าแม้พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจในภาพรวม โดยเฉพาะด้านการผลิตค่อนข้างทรุดต่ำ ระบบสาธารณูปโภคยังคงไม่พอเพียงต่อความต้องการของประชาชน ขณะที่การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานยังไม่มี แต่ทหารและประชาชนในเขตดังกล่าว ต่างก็ร่วมมือกันสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ไปได้ด้วยดี

สังคมและการศึกษา

Lê Thò Minh Hãnh (2001) ศึกษาบทบาทของนิตสารจีเติน (Trí Tân) โดยจีเตินเน้นนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมศาสตร์เป็นหลัก ส่วนประเด็นที่มักถูกหยิบยกขึ้นมาแนะนำเสนอแก่ผู้อ่านนั้น อาทิ วรรณกรรมเวียดนามและต่างชาติ ภาษา บทกวี ปัญหาทางประวัติศาสตร์ ปัญหาต่อต้านผู้รุกราน ตลอดจนเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ นอกจากนี้แล้ว นิตยสารดังกล่าวยังมีส่วนเผยแพร่สำนึกแห่งความรักชาติให้แก่ผู้อ่านอยู่ไม่น้อย แม้ทัศนะของผู้เขียนในแต่ละคอลัมน์จะเป็นข้อจำกัดส่วน

³ หมายถึง การรวมเอาเขต 5 และเขต 6 ในภาคกลางตอนล่าง มารวมกันกลายเป็น Liên Khu V (Interzone 5) กลายเป็น 12 จังหวัด คือ 7 จังหวัดที่ติดทะเล อันได้แก่ กว่างนาม (Quảng Nam) กว่างหงาย (Quảng Ngãi) บินห์ดินห์ (Bình Định) ฟู่เถียน (Phú Yên) ค่านห์ฮว่า (Khánh Hòa) นินห์ทวต (Ninh Thuận) บินห์ทวต (Bình Thuận) และ 5 จังหวัด เติงเหงวี่ยน (Tây Nguyên) อันได้แก่ กอนตูม (Kon Tum) ซาลาย (Gia Lai) ดักลัก (Đắk Lắk) ต่งนายเทื่อง (Nông Nai Thuận) เลิมเวียน (Lâm Viên) ทั้งหมดนี้จะเรียกว่าเขตเอกราชหรือเขตปลดปล่อย ซึ่งจะกลายเป็นแนวหลังให้กับฝ่ายโฮจิมินห์ โดยขนาดของพื้นที่เขตดังกล่าวมีประมาณ 100,336 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่ 2/7 ของประเทศเวียดนาม (Nguyễn Chí Kiém, 1999, 24)

หนึ่งในการใช้นิตยสารก็ตาม ผลงานของ Nguyễn Thị Hải Yến (2009) ก็พยายามชี้ให้เห็นถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ Thực Nghiệp dân และหนังสือพิมพ์ Hà Thành Ngộ ที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเมืองของเวียดนามในช่วง 10 ปี (ค.ศ.1920-1930)

ประวัติศาสตร์การศึกษา-วิชาการในเวียดนามยังคงเป็นประเด็นค่อนข้างใหม่และดึงดูดความสนใจของนักวิจัยรุ่นหลังๆ ทั้งในและต่างประเทศให้ท้าววิจัยในระดับกว้างและลึก บางผลงานก็ศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการศึกษาในยุคสมัยฝรั่งเศสปกครองที่ฮานอย อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบันผลงานวิจัยที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาของรัฐโดยเฉพาะโรงเรียนสตรียังคงมีไม่มากนัก ดังนั้นงานของ Lê Thanh Tùng (2008) จึงต้องการเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนภาพดังกล่าว โดยเขามุ่งประเด็นศึกษาไปที่โรงเรียนสตรีตั้งค้ำห้-ตริงเวือง (Đông Khánh-Trung Ưng) ในระบบการศึกษาของรัฐบาล ยุคสมัยฝรั่งเศสปกครองที่ฮานอยที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เรียนหนังสือในระบบโรงเรียน ซึ่งต่างจากในอดีตที่ไม่เห็นความจำเป็นและปิดกั้นโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้หญิง อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เรียนหนังสือก็เสมือนเป็นดาบสองคมให้กับอาณานิคมฝรั่งเศสเช่นเดียวกัน เนื่องจากมีนักเรียนหญิงที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนี้ไม่น้อย ได้เข้าร่วมและเป็นส่วนหนึ่งขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสในเวลาต่อมา

การศึกษาด้านอื่นๆ

นอกจากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นยังมีผลงานวิจัยที่เน้นศึกษาพัฒนาการตัวอักษรก๊วกหือ (ตัวอักษรเวียดนามในปัจจุบัน) ผ่านวารสารอินโดจีนและวารสารนามฟองช่วง ค.ศ. 1913-1934 การศึกษาดังกล่าวอาศัยการใช้มุมมองของการวิจัยทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก อันเป็นผลงานของ Phạm Thị Thu (1997) ส่วน Nguyễn Thị Ngọc Mai (2009) เน้นสะท้อนภาพบทบาทของชนชั้นเจ้าของที่ดิน ในพื้นที่ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำทางภาคเหนือ ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึงก่อนการปฏิรูปที่ดิน (ค.ศ.

1954) ส่วนผลงานของ Trần Thị Thu Hường (2010) เน้นศึกษากระบวนการปักปันเขตแดนตามแนวชายแดนเวียดนามกัมพูชาที่ยาวถึง 1,137 กิโลเมตรในช่วงฝรั่งเศสปกครอง (ค.ศ.1870-1945) โดยกล่าวว่าแม้จะมีข้อผิดพลาดหลายประการจากข้อกำหนดที่ทำขึ้นในยุคนฝรั่งเศสปกครอง แต่ขณะเดียวกันกระบวนการในอดีตกลับมีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์และมีผลในการพิจารณาตามหลักกฎหมายในงานหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องชายแดนระหว่างสองประเทศในปัจจุบัน

2. ระเบียบวิธีวิจัยและการใช้หลักฐาน

วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือเป็นการพรรณนาวิเคราะห์โดยอิงหลักตรรกศาสตร์ (Logic) ขณะเดียวกันการอธิบายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ยังคงยึดมั่นกรอบแนวคิดของมาร์กซ์ – เลนินและ อุดมการณ์แนวคิดโฮจิมินห์ เป็นแกนหลัก และอาจจะใช้แนวคิดอื่นผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความชัดเจน ให้กับคำอธิบายบ้าง อาทิ ทักษะของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และแนวคิดทางการทหารหรือของกองทัพเหล่านี้เป็นต้น โดยแนวคิดทั้งหมดข้างต้น จะถูกนำมาใช้อธิบายมากที่สุด ในประเด็น “การต่อสู้หรือต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศส” ของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ตลอดช่วง ค.ศ.1945-1954 ดังตัวอย่างผลงานของ Hồ Sơn Đai (1995) ที่วิจัยเรื่อง “ฐานการปฏิวัติต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศสในภาคใต้ฝั่งตะวันออก (ค.ศ.1945-1954)” เขาอาศัยทฤษฎีต่างๆ ของมาร์กซ์-เลนิน ประธานโฮจิมินห์ และผู้นำคนสำคัญๆ ของพรรค รัฐบาล และกองทัพ เพื่อสะท้อนบรรยากาศการต่อต้านฝรั่งเศสในอดีตให้ชัดเจนมากที่สุดในงานวิจัยของเขา ส่วน Nguyễn Thị Hoa Phượng (2001) ศึกษากระบวนการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธในภาคใต้ในสงครามต่อต้านฝรั่งเศส (ค.ศ.1945-1954) เขาอ้างถึงทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินที่ว่า “การทำสงครามปฏิวัติจะเป็นผลสำเร็จได้ เมื่อมีกองกำลังปฏิวัติที่เข้มแข็ง” ดังนั้น จากเหตุการณ์ในอดีตและหน้าที่ของการปฏิวัติตลอดจนรวมถึงยุทธศาสตร์การต่อสู้ในแต่ละช่วงเวลา ในงานวิจัย

ของเขา เขาจึงอ้างความจำเป็นที่ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนาองค์กำลังปฏิวัติ เพื่อปลดปล่อยประเทศชาติ ณ ห้วงเวลานั้น นอกจากนี้ยังมีผลงานของ Phan Sỹ Phúc (2006) ที่ศึกษาเรื่อง ขบวนการมุงลงใต้ (Phong trào Nam tiến) เขาก็อาศัยแนวคิดมาร์กซ์-เลนิน และ อุดมการณ์โฮจิมินห์ มาใช้อธิบายประเด็นการทำสงครามและการปฏิวัติ พร้อมกับใช้ทฤษฎีทางด้านการทหารมาเสริมในงานวิจัยเพื่อให้ภาพการต่อต้านฝรั่งเศสดูเป็นระบบและรอบด้านเช่นเดียวกัน

หากกล่าวถึงเรื่องข้อมูลและหลักฐานที่นักวิจัยส่วนใหญ่นำมาใช้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของงานวิจัยชิ้นนั้นๆ อาจกล่าวได้ว่า นักวิจัยเวียดนามจำนวนไม่น้อยเลยทีเดียวที่ทำ “งานวิจัยเอกสาร” โดยพวกเขาพยายามจะเข้าถึงข้อมูลเอกสารชั้นต้น ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติทั้ง 4 แห่งของประเทศ⁴ อาทิ ผลงานของ Trònh Công Lý (1997) เขาอาศัยการ

⁴ หอจดหมายเหตุแห่งชาติในเวียดนามมีทั้งหมด 4 แห่ง ด้วยกัน โดยแต่ละแห่งจะสังกัดกรมเอกสารและจดหมายเหตุของรัฐ (Cục văn thư và lưu trữ nhà nước) อย่างไรก็ตาม ทั้ง 4 แห่ง มีรายละเอียดของการจัดเก็บรักษาเอกสารทางราชการของเวียดนามโดยภาพรวม ดังนี้ (ข้อมูลจาก Cục văn thư và lưu trữ nhà nước. (2007). Trung tâm lưu trữ quốc gia I-IV. ค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.archives.gov.vn>)

1) หอจดหมายเหตุแห่งชาติลำดับที่ 1 ตั้งอยู่ ณ กรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่จัดเก็บเอกสารของหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่ยุคศักดินาจนถึงยุคสมัยฝรั่งเศสปกครองช่วงเวลาก่อน ค.ศ.1954 โดยเอกสารที่จัดเก็บจะอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่จังหวัดกว๋างบิ่่นห์ขึ้นไปทางตอนเหนือของประเทศ ตัวอย่าง เอกสารสำคัญที่เก็บรักษาไว้ อาทิ 1) เอกสารฮ้าน-โนม ในยุคราชวงศ์ต่างๆ ของเวียดนาม โดยเฉพาะยุคราชวงศ์เหงวียน (จักรพรรดิซาลอง ค.ศ.1802 ถึง บ่าวต่าย ค.ศ.1945) มีปริมาณมากที่สุด 2) เอกสารภาษาฝรั่งเศส ในยุคฝรั่งเศสปกครองอินโดจีน หนังสือพิมพ์ประเภทต่างๆ และอื่นๆ เป็นต้น

2) หอจดหมายเหตุแห่งชาติลำดับที่ 2 ตั้งอยู่ นครโฮจิมินห์ ทำหน้าที่จัดเก็บเอกสารของหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่ยุคศักดินา ยุคฝรั่งเศสปกครอง ยุคสหรัฐอเมริกาและรัฐบาล “หุ่นเชิด” และเอกสารของรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดตั้งนายลงมาทางตอนใต้ ตัวอย่าง เอกสารที่เก็บไว้ อาทิ เอกสารของฝ่ายบริหารประเทศเกี่ยวกับด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในยุคฝรั่งเศสปกครองและยุคสหรัฐอเมริกาและรัฐบาล “หุ่นเชิด” นอกจากนี้ยังมีเก็บรวบรวมแผนที่ทุกประเภทที่จัดทำขึ้นในระหว่าง ค.ศ.1862-1975 ไว้ด้วย

3) หอจดหมายเหตุแห่งชาติลำดับที่ 3 ตั้งอยู่ที่ บาติงห์ ณ กรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่จัดเก็บเอกสารของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามและเอกสารของรัฐบาลสังคมนิยมเวียดนาม นอกจากนี้ ยังมีเอกสารที่เป็นบันทึกด้วยลายมือของประธานโฮจิมินห์และผู้นำประเทศท่านอื่นๆ รวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ ค.ศ.1954

สืบค้นข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์กบฏภาคใต้ช่วง ค.ศ. 1940 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชอกตริง ในหोजดหมายเหตุแห่งชาติลำดับที่ 2 ขณะที่ Trần Thị Mai (1998) ศึกษาเศรษฐกิจจังหวัดชอกตริงก็อาศัยข้อมูลรายงานผลการสำรวจสภาพเศรษฐกิจในอาณานิคมภาคใต้ของข้าหลวงฝรั่งเศสประจำภาคใต้ ในหोजดหมายเหตุแห่งชาติลำดับที่ 2 เช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้ว ตัวอย่างผลงานของ Trần Thị Rôì (2003) ก็อาศัยข้อมูลจากหोजดหมายเหตุแห่งชาติลำดับที่ 1 และ 3 โดยทั้งสองแห่งได้เก็บรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับคำประกาศและแถลงการณ์ของประเทศโฮจิมินห์ และบุคคลสำคัญของรัฐบาลที่มีต่อประชาชนและทั่วโลกเอาไว้ รวมทั้ง มีข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของประธานโฮจิมินห์และกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของรัฐบาลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

ในส่วนของการใช้เอกสารชิ้นต้นจากแหล่งอื่นๆ ที่นอกเหนือจากหोजดหมายเหตุแห่งชาติที่ตั้งข้างต้นแล้ว นักวิจัยจำนวนหนึ่งได้อาศัย เอกสารหोजดหมายเหตุตามหน่วยงานกลางและจังหวัดอื่นๆ ของประเทศ หรือ เอกสารท้องถิ่น อาทิ งานวิจัยของ Nguyễn Thị Ngọc Hòa (2005) เขาต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานคณะกรรมการประชาชน (UBND) หมู่บ้านห้วนฟุก เพื่อทำความเข้าใจในพัฒนาการของหมู่บ้านดังกล่าวอย่างลุ่มลึกและรอบด้าน ตลอดจนใช้เอกสารหोजดหมายเหตุที่อยู่ตามห้องสมุดต่างๆ อาทิ ห้องสมุดฮ้าน-โนม แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามระหว่าง ค.ศ.1945-1954 การใช้ข้อมูลของกองทัพ และหน่วยงานตำรวจ รวมถึงหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารร่วมสมัย ทั้งนี้ มีงานวิจัยเพียงไม่กี่ชิ้นเท่านั้นที่ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ อาทิ ผลงานวิจัยของ Lê Thanh Tùng (2008) โดยสัมภาษณ์

^{4(๑๖)} เป็นต้นมา จะมีจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่นๆ ที่สังกัดอยู่ในฝ่ายบริหาร เอกสารเหล่านั้น จะสะท้อนวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมนับจากวันแรกที่สถาปนาประเทศจนกระทั่งถึงเรื่องการทำสงครามต่อสู้ฝรั่งเศส และต่อสู้สหรัฐอเมริกา ไล่ไปจนถึงเรื่องราวเกี่ยวกับการรวมประเทศและการสร้างลัทธิสังคมนิยมในปัจจุบัน

4) หोजดหมายเหตุแห่งชาติลำดับที่ 4 ตั้งอยู่ที่นครดาลัด จังหวัดเลิมดง เอกสารที่จัดเก็บที่นี่โดยมากเป็นเอกสารยุคศักดินา ยุคฝรั่งเศสปกครอง และเอกสารในยุคสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดกว๋างจิ ถึงบิ่นห์ถ่วน และเขตเตยเหงเวียน (Tây Nguyên)

นักเรียนหญิงที่เคยศึกษาอยู่ในโรงเรียนสตรีต่งค้ำหน้-ตริงเวือง ในกรุงฮานอย เป็นต้น

ในส่วนข้อมูลเอกสารชั้นรอง นักวิจัยส่วนใหญ่อาศัย หนังสือทฤษฎีต่างๆ ของมาร์กซ์-เลนิน ผลงานเขียนของโฮจิมินห์และผู้นำสำคัญๆ ของพรรค ประเทศ และกองทัพ (อาทิ หวอเหงวียนซำป เลสวน และฟามวันตัง) หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ วารสาร งานวิจัย บทความ อื่นๆ ร่วมด้วย เพื่อช่วยให้การอธิบายภาพเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในอดีตมีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. บทสรุปส่งท้าย : ข้อสังเกตเบื้องต้น

จะเห็นว่า ในรอบกว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา (25 ปี) ได้มีการศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “ฝรั่งเศสในเวียดนาม” จำนวนไม่น้อย เนื่องด้วยสำรวจพบวิทยานิพนธ์ 63 รายการ จากวิทยานิพนธ์เกือบ 300 รายการทั่วทั้งสามภาคของเวียดนาม ปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการศึกษากันอย่างสม่ำเสมอในทุกสถาบันนั้น คงจะปฏิเสธด้วยเหตุผลทางประวัติศาสตร์ไม่ได้ว่า เวียดนามนั้นเคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสเกือบ 1 ศตวรรษ และนี่คือความจำเป็นอย่างแรกที่จะต้องเขียนประวัติศาสตร์เวียดนามภายใต้เงื่อนไขที่ถูกฝรั่งเศสปกครอง ขณะเดียวกัน พรรค รัฐบาล หน่วยงานราชการ ตลอดจนสถาบันการศึกษาต่างๆ คงมีส่วนส่งเสริมและกระตุ้นให้ทำวิจัยในหัวข้อเรื่องดังกล่าวอยู่ไม่น้อย

ข้อสังเกตในส่วนเนื้อหา **ประการแรก** แม้จะมีการกระจายประเด็นการศึกษา ซึ่งแสดงถึงความพยายามค้นคว้าหัวข้อเรื่อง “ฝรั่งเศสในเวียดนาม” ในหลากหลายประเด็น แต่ประเด็นที่ครองความสนใจมากที่สุดยังคงเป็นเรื่อง “การต่อสู้และการทำสงคราม” เท่ากับเป็นการช่วยย้ำว่า “ประวัติศาสตร์เวียดนามเป็นประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ระหว่างผู้กดขี่กับผู้ถูกกดขี่ ระหว่างศัตรูภายนอกที่เข้ามารุกรานเวียดนาม...” ซึ่งไม่ต่างอะไรกับตำราเรียนในระดับมหาวิทยาลัย (ดูในงาน Hà Minh Hồng, 2005) และแบบเรียนชั้นประถมในงานวิจัยของ ดารรัตน์ เมตตาริกานนท์ (2555) ที่

ได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ เนื่องจากสำรวจพบวิทยานิพนธ์ถึง 34 รายการ หรือ เกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งหมด (63 รายการ) ส่วนประเด็น ที่ครองความสนใจรองลงมา เป็นเรื่อง “วีรบุรุษหรือผู้นำคนสำคัญ” เพราะมีถึง 10 รายการ ซึ่งประเด็นดังกล่าว อาจจะครองความสนใจให้มีการทำวิจัยอย่าง สม่ำเสมอ และคงจะเป็นประเด็น “คลาสสิก” ในโลกสังคมนิยมโดยเฉพาะ เวียดนาม ที่ยังให้ความสำคัญกับทฤษฎีมหาบุรุษอยู่ แม้ว่าในบริบทวิชาการ ปัจจุบัน ประเด็นดังกล่าวจะถูกมองว่าไม่ได้ช่วยให้เกิดข้อถกเถียงในเชิง วิชาการมากนักก็ตาม ส่วนประเด็นประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และอื่นๆ ยังมีไม่มากนักซึ่งควรที่จะได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัยมากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ขยายองค์ความรู้ในหัวข้อเรื่องดังกล่าวอย่างรอบด้าน **ประการที่สอง** จากประเด็น “การต่อสู้และการทำสงคราม” (ถูกนำเสนอให้รายพื้นที่หรือ ภูมิภาค) ในแง่มุมหนึ่ง ทำให้เราเห็นพัฒนาการของการศึกษา “ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น” ไปในตัว แต่ยังเป็นการศึกษาที่ไม่หลุดออกนอกกรอบการมองจาก ศูนย์กลาง(พรรค) เนื่องด้วยเงื่อนไขประวัติศาสตร์เป็นตัวกำหนด ที่ส่งผล ให้การศึกษาถึงวิถีชีวิตของผู้คนไม่สามารถตัดขาดจากเรื่องของ “การต่อสู้” ส่งผลให้การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องย้อนกลับเข้าไปสู่วงจรของ คำอธิบายที่ว่า ราษฎรต้องลุกฮือต่อสู้ภายใต้การชี้นำของพรรค ขณะเดียวกัน การศึกษาประเด็นเศรษฐกิจในพื้นที่ต่างๆ ที่ปรากฏในงานวิจัย ก็สะท้อน ความพยายามการให้ภาพประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่ไม่มีติดกรอบการมอง จากศูนย์กลางหรือการต่อสู้นั้น ยังคงปรากฏไม่มากนัก หรือการศึกษา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในเวียดนาม? ถ้าหากจะให้สะท้อนเรื่องราววิถีชีวิต ของผู้คนในท้องถิ่นจริงๆ โดยไม่กล่าวถึงเรื่องราวของการต่อสู้ และไม่กล่าว ถึงความสัมพันธ์ระหว่างราษฎรกับพรรค คงจะเป็นไปได้ยาก เพราะสองสิ่งนี้ ดูจะแยกจากกันไม่ออกเสียด้วยซ้ำ **ประการที่สาม** ผลงานวิจัยบางท่าน ส่งอิทธิพลต่อการตั้งโจทย์วิจัยให้กับงานวิจัยชิ้นหลังๆ อาทิ Lê Hữu Phước ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งเป็นรองอธิการบดี ในมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครโฮจิมินห์ ท่านเคยศึกษาประเด็นนักโทษทางการเมือง

ที่โกนตัว ผลงานดังกล่าว ส่งอิทธิพลให้มีการศึกษาบทบาทของนักโทษ การเมืองในยุคที่ต้องต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา ขณะที่บางงานวิจัยเป็นการศึกษา ต่อยอดจากงานเดิม เช่น กรณี Trần Thanh Nhàn และ Hồ Sơn Đai เป็นต้น ด้วยวิธีการศึกษาดังกล่าว ย่อมง่ายที่จะทำให้สำเร็จการศึกษาอย่างรวดเร็ว **ประการที่สี่** การกำหนดช่วงเวลาในการศึกษา ส่วนมากจะยึดเอา ช่วง ค.ศ.1945-1954 ในแทบทุกประเด็น อาจเพราะสะดวกต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของเวียดนาม เช่น ค.ศ. 1945 หมายถึง ปีสถาปนารัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ขณะที่ ค.ศ.1954 หมายถึง ปีที่เวียดนามทำสงครามชนะฝรั่งเศสที่เดียนเบียนฟู นอกจากนี้ ยังมีบางงานวิจัยกำหนดเอา ค.ศ.1930 เป็นจุดเริ่มต้น ของ การศึกษา ซึ่งหมายถึงปีที่มีการสถาปนาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ณ เวลานั้น) เป็นครั้งแรก เป็นต้น

ข้อสังเกตในส่วนการใช้หลักฐาน **ประการแรก** การใช้ข้อมูลค่อนข้าง มีความหลากหลายและส่วนใหญ่ผู้วิจัยพยายามจะเข้าถึงเอกสารราชการ ที่ถูกจัดเก็บไว้ตามหน่วยงานต่างๆ ในประเทศเป็นหลัก รวมถึงการใช้ เอกสารบันทึกความทรงจำจากบุคคลสำคัญๆ ของพรรครัฐบาล แม้หลักฐาน ข้างต้นจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่งานวิจัยชิ้นนั้นๆ แต่ในอีกแง่มุม ข้อมูลดังกล่าวกลายเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ประวัติศาสตร์ เวียดนามถูกอธิบายจากมุมมองส่วนกลางเป็นหลัก ทำให้ขาดข้อถกเถียงเชิงวิพากษ์ตามมาตรฐานทางวิชาการที่ควรจะเป็น อาจหมายรวมถึง ไม่ได้ ให้ความสำคัญของการเข้ามาของฝรั่งเศสในเวียดนาม ย่อมมีผลให้งานวิจัย โดยรวม มุ่งนำเสนอการเข้ามาของฝรั่งเศสในเชิงลบมากกว่า ถึงแม้นโยบาย ปกครองของฝรั่งเศสที่ผ่านมา จะมีส่วนสร้างสรรค์ พัฒนาการความก้าวหน้า ให้เกิดแก่เวียดนามในหลายๆ ด้านอยู่ไม่น้อยก็ตาม อย่างไรก็ตาม ปรากฏไม่ได้ ว่าข้อมูลจากส่วนกลางได้ส่งผลให้แง่จิตวิทยา กล่าวคือ การสร้างความรู้สึก และชะตากรรมร่วมกันของประชาชนทั่วทั้งประเทศ **ประการที่สอง** ความ พยายามที่จะใช้ประโยชน์เอกสารของรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสในอินโดจีน

และโดยเฉพาะที่เวียดนาม และรวมถึงนักวิจัย/นักวิชาการชาวฝรั่งเศสในยุคดังกล่าว พอจะปรากฏให้เห็นบ้าง และนี่ก็แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานทางวิชาการที่นักวิจัยเวียดนามพยายามสร้างคือการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ความพยายามแสวงหาข้อมูลของประชาชนแทบจะยังไม่ปรากฏให้เห็นเลย เพราะการได้ข้อมูลรอบด้าน จะมีส่วนช่วยเสริมเติมเต็มยุคสมัยที่ฝรั่งเศสปกครองเวียดนามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลปัจเจกบุคคลร่วมสมัย อาจให้ภาพฝรั่งเศสในเวียดนามที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่าง เช่น ในงานวิจัยของ ธนันท์ธนา เมธานนท์ (2547) ศึกษาเรื่อง “เวียดนามในทัศนะฝรั่งเศส : การสำรวจเชิงวิเคราะห์ผลงานวิชาการภาษาฝรั่งเศสเกี่ยวกับเวียดนามระหว่าง ค.ศ.1884-2000 เขาได้คำตอบอย่างหนึ่งที่น่าสนใจว่า นักวิชาการฝรั่งเศสจำนวนมากตั้งแต่ยุคเริ่มแรกของสมัยอาณานิคม มีทัศนะและอุดมคติที่ไม่สอดคล้องตรงกับทางการฝรั่งเศส นักวิชาการเหล่านี้มีความชื่นชมในอารยธรรมเวียดนามและแสดงตัวเป็นผู้อุปถัมภ์และมิตรของชาวเวียดนาม” ผลงานของธนันท์ธนา เมธานนท์ จึงเป็นอีกตัวอย่างในการเข้าถึงข้อมูลอีกด้านของฝรั่งเศสที่ไม่ได้ให้ภาพของความอยู่ดีพร้อมที่ฝรั่งเศสมีต่อชาวเวียดนาม ขณะเดียวกัน หากมีความพยายามเข้าถึงเอกสารหรือข้อมูลของปัจเจกบุคคลแห่งยุคสมัยได้ บางทีอาจจะมีการค้นพบข้อเสนอนิเวศน์ใหม่ๆ ของชาวเวียดนามมีต่อฝรั่งเศสก็เป็นได้

บทความฉบับนี้ เป็นเพียงความพยายามนำเสนอสถานภาพองค์ความรู้ของนักวิจัยเวียดนามที่มีต่อหัวข้อเรื่อง “ฝรั่งเศสในเวียดนาม” ด้วยสิ่งเหล่านี้เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้า/ความเคลื่อนไหวทางวิชาการของเวียดนามเพื่อนบ้านรายรอบของไทย ขณะที่นักวิชาการไทย ควรจะเร่งทำความเข้าใจภาษาเวียดนามเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลของเวียดนาม ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลจากการสำรวจดังกล่าว จะช่วยให้ผู้สนใจทำงานวิจัยในเวียดนาม ศึกษาเวียดนามในเชิงลึกต่อไป โดยไม่ซ้ำซ้อนกับงานที่เคยศึกษาไว้แล้ว เพื่อตอบโจทย์ การขยายการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับ

เวียดนามในแวดวงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น และให้ทันกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า

เอกสารอ้างอิง

- ดาร์รัตน์ เมตตาริกานนท์. (2555). **ประวัติศาสตร์เวียดนามในแบบเรียนชั้นประถม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- Mattariganond, D. (2012). **Vietnamese history in Primary school textbook**. (2nd ed). Bangkok: Muang Boran. (in Thai).
- ธนนท์ ปุ่ นววรรณ. (2555). สถานภาพความรู้ว่าด้วยเรื่อง “ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์เวียดนาม-สหรัฐอเมริกา” ในวิทยานิพนธ์เวียดนาม. **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง**, 8(1), 63-93.
- Boonwanna, T. (2012). The Documentary Survey on Vietnam-U.S. Relationship in Vietnamese Theses. **Journal of Mekong Societies**, 1(8), 63-93. (in Thai).
- สุด จอนเจตสิน. (2544). **ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณาจักรฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chonchirdsin, S. (2011). **Vietnam History from French Colonial to Present**. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai).
- อนันท์ธนา เมธานนท์. (2547). **เวียดนามในทัศนะฝรั่งเศส : การสำรวจเชิงวิเคราะห์ผลงานวิชาการภาษาฝรั่งเศสเกี่ยวกับเวียดนามระหว่าง ค.ศ.1884-2000**. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Methanon, A.(2004). **Vietnam in French Perceptions : An Analytical Survey of French Scholarly Works on Vietnam, 1884-2000**. Khon Kaen: Center for Research on Plurality in the Mekong region (CERP).

Bui Dinh Phong.(1993). **Ho Chi Minh voi viec xay dung nen van hoa moi Viet Nam truoc 1954.** (in Vietnamese). [Ho Chi Minh with the building of Viet Nam's new culture before 1954]. Luan an pho tien si khoa hoc lich su. Truong dai hoc tong hop Ha Noi.

Cao Thi Thu Tra (2009). **Ho Chi Minh voi viec xay dung nen van hoa moi Viet Nam theo dinh huong xa hoi chu nghia.** (in Vietnamese). [Ho Chi Minh with the building of Viet Nam's socialist-oriented new culture]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Dinh Thu Xuan (1993). **Lich su nganh san xuat vu khi o Nam bo trong khang chien chong Phap (1945–1954).** (in Vietnamese). [History of arms production branch in the South during the resistance war against the French (1945-1954)]. Luan an pho tien si khoa hoc lich su (Vien khoa hoc xa hoi tai Tp. Ho Chi Minh).

Doan Thi Thanh Huyen. (2008). **Xay dung va bao ve che do dan chu nhan dan o Thua Thien Hue tu 9/1945 -12/1946.** (in Vietnamese). [Building and protecting the People Democratic Regime in Thua Thien Hue from September 1945 to December 1946]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong Đai hoc khoa hoc (Đai hoc Hue).

Ha Minh Hong.(2005).**Lich su Viet Nam can hien dai (1858-1975).**(in Vietnamese). [Contemporary and modern history of Vietnam (1858-1975)] Ho Chi Minh: NXB Dai hoc quoc gia T.p Ho Chi Minh.

Ho Son Dai. (1995). **Can cu dia khang chien chong thuc dan Phap o**

mien dong nam bo (1945-1954). (in Vietnamese). [Guerrilla base in the South-eastern region during the resistance war against the French Colonialism]. Luan an pho tien si khoa hoc lich su (Vien khoa hoc xa hoi tai Tp. Ho Chi Minh).

Ho Son Diep.(2002). **Tri thuc Nam bo trong khang chien chong Phap (1945 – 1954).** (in Vietnamese). [Intellectuals in the Southern region during the resistance war against the French] Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).

Hoang Thi Hong Nga.(2009). **Xay dung nen van hoa trong khang chien chong Phap (1945-1954).** (in Vietnamese). [Building culture in the resistance war against the French] Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Huynh Ba Loc. (2010) . **Qua trinh tiep xuc cua Nguyen Tat Thanh voi cac si phu Viet Nam truoc khi ra di tim duong cuu nuoc (1895-1911).** (in Vietnamese) .[The process of Nguyen Tat Thanh's contact with Vietnamese feudal intellectuals before his departure from Vietnam to seek suitable ways to national salvation]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).

Huynh Quang Tam. (2004). **Thai do chinh tri cua cac luc luong yeu nuoc Viet nam truoc cuoc xam luc cua thuc dan Phap (1858–1884).** (in Vietnamese). [Political attitudes of Vietnamese patriotic forces before the French aggression]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).

- Le Huu Phuoc. (1992). **Lich su nha tu Con Dao (1862 – 1930)**. (in Vietnamese). [History of Con Dao Prison (1862-1930)]. Luan an pho tien si khoa hoc lich su (Vien khoa hoc xa hoi tai Tp. Ho Chi Minh).
- Le Mong Dieu Huyen. (2000). **Dang Cong san Dong duong voi qua trinh xay dung moi quan he cach mang Viet Nam-Lao-Campuchia giai doan 1941-1951**. (in Vietnamese). [The Indochinese Communist Party with the process of building the Viet Nam-Laos-Cambodia revolutionary relationship in the period of 1941-1951] Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).
- Le Thi Minh Hanh (2001). **Tap chi Tri Tan va viec nghien cuu lich su dan toc tren Tri Tan**. (in Vietnamese) . [Tri Tan Journal and the Study of the National history based on it]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)
- Le Thanh Tung.(2008). **Truong nu sinh Dong Khanh-Trung Vuong trong he thong giao duc cong lap thoi Phap o Ha Noi**. (in Vietnamese) . [Dong Khanh-Trung Vuong girl high school in the public education system in Ha Noi during the French rule]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)
- Luu Anh Ro. (2000). **Da Nang trong buoi dau chong thuc dan Phap xam luoc 1858-1860**. (in Vietnamese). [Da Nang in the Beginning of the fight against the French Aggression]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc (Dai hoc Hue).

- Ngo Quoc Dong. (2010). **Tim hieu phong trao cong giao khang chien o Nam Bo (1945 -1954)**. (in Vietnamese) . [Investigating into the Christian Resistance Movement in the Southern region of Vietnam]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).
- Nguyen Thuy Duong.(1997). **Kinh te Ha Tien-Rach Gia thoi Phap thuoc (1867-1939)**. (in Vietnamese). [The Economy of Ha Tien-Rach Gia during the French domination (1867-1939)]. Luan an pho tien si chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)
- Nguyen Chi Kiem (1999). **Kinh te vung tu do lien khu V trong cuoc khang chien chong thuc dan Phap 1945 – 1954**. (in Vietnamese). [The Economy of the free Interzone V during the resistance war against the French colonialists 1945-1954]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc (Dai hoc Hue).
- Nguyen Duy Phuong (2009). **Thanh pho Da Nang thoi Phap thuoc (1888-1945)**. (in Vietnamese). [Da Nang city during the French domination]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc (Dai hoc Hue).
- Nguyen Duy Truong .(2009). **Quan va dan cuc Nam Trung bo trong khang chien chong thuc dan Phap 1945-1954**. (in Vietnamese). [The Army and the people in the southernmost of central Vietnam during the resistance war against the French colonialists 1945-1954]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia

Tp. Ho Chi Minh).

Nguyen Hong Chi. (2010). **Qua trinh do thi hoa cua Ha Noi thoi Phap thuoc (1885 – 1945)**. (in Vietnamese). [Urbanization process in Ha Noi during the French domination]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Nguyen Lan Dung (2008). **Su ra doi va hoat dong cua hoi Khai tri Tien Duc giai doan 1919-1925**. (in Vietnamese). [The Foundation and Activities of Khai tri Tien Duc Association in the period of 1919-1925]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi).

Nguyen Tat Thang .(2003). **Phong trao yeu nuoc o Ha Tinh nua sau the ky XIX**. (in Vietnamese). [The Patriotic movement in Ha Tinh province in the second half of the nineteenth century]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc (Dai hoc Hue).

Nguyen Thi Hoa Phuong (2001). **Tim hieu qua trinh xay dung luc luong vu trang tap trung o Nam bo trong khang chien chong thuc dan Phap (1945-1954)**. (in Vietnamese). [Investigating into the process of building concentrating armed forces in the southern region of Vietnam in the resistance war against the French colonialists 1945-1954]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).

Nguyen Thi Ngoc Hoa (2005). **Lang Van Phuc (Ha Dong) nua dau the ky XX – Tiep can tu phuong dien kinh te - chinh tri - van hoa xa hoi**. (in Vietnamese). [Van Phuc Village (Ha Dong) in the first

half of the twentieth century – Approaching from the economical-political-cultural-social aspects]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Nguyen Thi Nhu. (2005). **Tri thuc Viet nam trong thoi ky khang chien chong thuc dan Phap (1945-1954)**. (in Vietnamese). [Vietnamese intellectuals during the resistance war against the French colonialists 1945-1954]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Nguyen Thi Thanh Huyen. (2008). **Nguyen Tat Thanh thoi ky o Hue (1895-1901 va 1906-1909)**. (in Vietnamese). [Nguyen Tat Thanh during the time in Hue (1895-1901 and 1906-1909)]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc (Dai hoc Hue).

Nguyen Van Gia Thuy. (2009). **Nhung cong hien va vai tro cua Nguyen An Ninh trong phong trao yeu nuoc va cach mang Viet Nam (1922-1943)**. (in Vietnamese). [Nguyen An Ninh's contribution and role in the Vietnamese patriotic movements and revolution (1922-1943)]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).

Nguyen Van Son. (1996). **Dau tranh ngoai giao giua Viet Nam voi Phap thoi ky 1945-1954**. (in Vietnamese). [Diplomatic struggle between Vietnam and French during the period of 1945-1954]. Luan an pho tien si khoa hoc lich su (Vien khoa hoc xa hoi tai Tp. Ho Chi Minh).

Nguyen Viet Hung. (2009). **Su ra doi va hoat dong cua luc luong thanh**

nien xung phong trong nhung nam khang chien chong Phap (1950-1954). (in Vietnamese). [The foundation and activities of Pioneer Youth Force during the years of the resistance war against the French (1950-1954)]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Pham Duong My Thu Huyen. (2001). **Ton Duc Thang voi phong trao cong nhan tai Sai Gon tu dau the ky XX den nam 1930.** (in Vietnamese). [Ton Duc Thang with the working-class movement in Sai Gon from the early twentieth century to the year 1930]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).

Pham Thanh Hai. (2001). **Cong an nhan dan Viet Nam trong cong cuoc bao ve chinh quyen dan chu nhan dan thoi ky 1945-1946.** (in Vietnamese). [People's public security of Vietnam in the protection of people's democratic government during the period of 1945-1946]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Pham Thi Hue. (2007). **Phong trao dau tranh doi cac quyen tu do dan chu o Nam Ky giai doan 1936-1939.** (in Vietnamese). [The movement of struggling for the rights of freedom and democracy in the Southern region of Vietnam in the period of 1936 – 1939]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).

- Pham Thi Kim Thanh. (2001). **Cong thuong nghiep Ha Noi thoi ky thuc dan Phap tam chiem (2/1947-10/1954)**. (in Vietnamese). [Industry and commerce in Ha Noi during the period of French temporary occupation (February 1947-October 1954)]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi).
- Pham Thi Lan. (2002). **Su chuyen bien cua phong trao yeu nuoc chong Phap o Thai Binh cuoi the ky XIX-đau the ky XX**.(in Vietnamese). [The change of the anti-French patriotic movement in Thai Binh in late nineteenth century-early twentieth century]. Luan an tien si lich su chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi).
- Pham Xanh .(1989). **Nguyen Ai Quoc voi viec truyen day chu nghia Mac-Le Nin o Viet Nam (1921 – 1930)**. (in Vietnamese). [Nguyen Ai Quoc with the teaching of Marxism-Leninism in Vietnam (1921–1930)] Luan an tien si su hoc. Truong dai hoc tong hop Ha Noi.
- Phan Sy Phuc (2006). **Phong trao Nam Tien (9/1945-12/1946)**. (in Vietnamese). [Southern advance movement (September 1945-December 1946)]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)
- Tran Thi Mai.(1998). **Kinh te Soc Trang thoi Phap thuoc 1867-1945**. (in Vietnamese). [Economy of Soc Trang during the French domination]. Luan an tien si chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp.Ho Chi Minh)

- Tran Anh Tuan .(2009). **Tim hieu tu tuong quan su Phan Boi Chau.** (in Vietnamese). [Investigating into the military thought of Phan Boi Chau]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đại học khoa học xã hội và nhân văn (Đại học Quốc gia Hà Nội)
- Tran Thanh Nhan. (2003). **Quan he giua cac to chuc yeu nuoc Viet Nam voi nuoc ngoai nhung nam đầu the ky XX.**(in Vietnamese). [The relations between Vietnamese patriotic organizations and foreign countries in the early years of the twentieth century]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đại học khoa học xã hội và nhân văn (Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh).
- Tran Thanh Nhan. (2007). **Quan he giua cac to chuc yeu nuoc va cach mang Viet Nam voi nuoc ngoai.** (in Vietnamese). [The relations between Vietnamese patriotic and revolutionary organizations and foreign countries]. Luan an tien si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đại học khoa học xã hội và nhân văn (Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh)
- Tran Thi Kim Nhung (2002). **Su phan hoa cua doi ngu tri thuc nho hoc o Nam Bo trong thoi ki thuc dan Phap xam luc (1858-1884).** (in Vietnamese). [The divisions of Confucian intellectuals in the southern region of Vietnam during the French aggression (1858-1884)]. Luan an tien si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong đại học khoa học xã hội và nhân văn (Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh)
- Tran Thi Mai Thanh. (2005). **Ho Chi Minh voi van de doan ket luong giao trong khang chien chong thuc dan Phap 1945-1954 (khao sat tinh hình o cac tinh phia Bac).** (in Vietnamese). [Ho Chi Minh with the problem of the solidarity between non-Catholics

and Catholics in the resistance war against the French colonialists 1945-1954]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Tran Thi Quang Hoa. (2002). **Vai tro, tac dung cua tu tuong Ho Chi Minh ve moi quan he giua Dang va nhan dan trong thoi ky 1930-1954.** (in Vietnamese). [The role and effect of Ho Chi Minh's ideology on the relations between the party and people during the period of 1930-1954]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Tran Thi Roi. (2003). **Chinh phu nuoc Viet nam dan chu cong hoa trong khang chien chong Phap (1945-1954).** (in Vietnamese). [The government of the Democratic Republic of Vietnam in the resistance war against the French]. Luan an tien si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp.Hồ Chí Minh)

Tran Thi Thu Huong (2010). **Qua trinh phan dinh bien gioi tren dat lien giua Viet Nam va Campuchia trong thoi ky Phap thuoc.** (in Vietnamese). [The process of delimiting the land boundary between Vietnam and Cambodia during the French domination]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Tp. Ho Chi Minh).

Tran Thi Thuy.(2010). **Bao dan chung voi cuoc dau tranh vi dan sinh dan chu.** (in Vietnamese). [Dan Chung newspaper with the struggle for welfare of the people and democracy]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa

hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Trinh Cong Ly.(1997). **Cuoc khoi nghia thang 11/1940 (khoi nghia Nam Ky) o Soc Trang.** (in Vietnamese). [The November 1940 uprising (the southern uprising) in Soc Trang]. Luan van cao hoc (Vien khoa hoc xa hoi tai TP Ho Chi Minh).

Vu Quy Thu .(2006). **Phong trao yeu nuoc chong Phap cua nhan dan Thanh hoa cuoi the ky XIX.** (in Vietnamese). [The patriotic movement of fighting against the French by the people of Thanh hoa in late nineteenth century]. Luan an tien si lich su chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)

Vu Thi Ha Phuong.(2008). **Qua trinh to chuc tran tap kich san bay Cat bi (ngay 07/3/1954).** (in Vietnamese). [The process of organizing the raid on Cat Bi airport]. Luan van thac si su hoc chuyen nganh lich su Viet Nam. Truong dai hoc khoa hoc xa hoi va nhan van (Dai hoc Quoc gia Ha Noi)